

A munkavállaló megnövekedett hátsérülése kockázatával kell számolni, ha:

- fizikailag (a testi adottságai miatt) alkalmatlan az adott tevékenység végzésére,
- olyan gerincelváltozása ismert, amely a gerincsérülésre fokozott hajlamot jelent (spondylosis, Sheuermann-betegség, discopathia),
- a munkavégzéshez alkalmatlan ruházatot, lábbelit vagy más személyes tárgyat visel,
- nem rendelkezik megfelelő ismeretekkel, illetve gyakorlattal.

A fentiek miatt a munkaköri alkalmasság vizsgálatára / véleményezésére, illetve a munkavállalók kiválasztására, beosztására nagy figyelmet kell fordítani. Az alábbi táblázatban a kockázatértékelést segítő néhány kérdés olvasható:

Egyoldalú igénybevétel kockázati tényezői

Ismétlődő és/vagy hosszantartó tevékenység
Megerőltetés (rendszerint kézi)
Hosszantartó statikus vagy kényszerű testhelyzet
Vállszint fölé/hát mögé nyúlás
Csukló és izület csavarodása
Folyamatos fizikai kapcsolat a munkafelülettel/élelkel
Gépekből származó túlzott vibráció
Hideg vagy meleg hőmérséklet
Nem megfelelő kéziszerszámok

	alacsony	közepes	magas

Hátsérüléssel járó tevékenység kockázata

Derék kicsavarodása különösen emelés közben
Folyamatos derékből történő hajlás
Folyamatos emelés könyökszint alól vagy vállszint fölé nagy súlyú/méretű tárgyak mozgatása/emelése
Rossz testtartásban történő hosszantartó ülő helyzet
Állítható székek, lábtartó hiánya
Csúszós járófelület

	alacsony	közepes	magas

A kézi emelés kockázatának meghatározásánál figyelembe veendő tényezők:

- 1) Az emelés kezdeti pozíciója (váll felett/váll és derék között/ derék és térd között/térd alatt) és módja (testhez közel, közepesen távol, kinyújtott karral),
- 2) Emelési, mozgatási gyakoriság (/perc) és időtartam (óra),
- 3) A mozgatás iránya (húzás/tolás/lendítés görgetés/fordítás, stb.),
- 4) Igényel-e a mozgatás törzsfordítást és milyen mértékben?

A következő ábra mutatja a maximálisan emelhető súlyokat felnőtt férfi esetében:

Az anyagmozgatás során kerülni kell a statikus és/vagy monoton terhelést, a gépésítésre kell törekedni. A kockázatértékelés alapján kell meghatározni a kötelezően használandó egyéni védőeszközök mennyiségét és minőségét (védőképesség).

Ergonómia a munkahelyeken

Az **ergonómia** az ember – gép – munka környezet kapcsolatát vizsgáló tudományág. Az ergonómia a görög *ergon* = munka, valamint a *nomos* = tan, törvény szavakból alkotott szóösszetétel. Célja a szűkebb és tágabb munkakörnyezet, a gépek, munkaeszközök emberhez igazítása, az emberi fizikai adottságoknak lehetőleg jobban megfelelő munkaeszközök és munkakörnyezet kialakítása. Az ergonómia legfontosabb ágai:

a) a termékek ergonómiája:

a berendezés, gép, munkaeszköz olyan kialakítása, amely megkönnyíti a használatot, a kezelhetőséget, a működtetést. A szoftver ergonómiája is a felhasználóbarát kialakítást jelenti. Az üzemszerű használaton túl a hibaelhárítás és a karbantartás emberközpontú megvalósítása is termék ergonómia körébe tartozik.

Fontos tényezők a tárgyak/eszközök:

- anyaga,
- mérete,
- alakja,
- kialakítása,
- a súlya,
- a jelző és kezelőelemek elhelyezése.

Arra kell törekedni, hogy a tárgy / munkaeszköz működtetése ne legyen kényelmetlen, fárasztó, ne jelentsen többlet igénybevételt a használójára vagy annak környezetére.

b) a munkafolyamat ergonómiája:

a munkahely, a munkaeszközök, a munkakörnyezet kialakításával, a munkavégzés során fellépő terhelések meghatározásával, értékelésével és csökkentésének módjaival foglalkozik. Fő célja a terhelés mérséklése, a tevékenység hatékonysága növelése, a balesetek kockázatának csökkentése.

c) a szoftver-ergonómiája:

biztosítja, hogy a számítógépet kiszolgáló ember és a számítógép közötti párbeszéd a felhasználó személyi igényeihez igazodjon. Megfelelő alkalmazásával csökkenthető a pszichés terhelés, megteremthetők a kevésbé fárasztó folyamatos munka feltételei, növelhető a felhasználók munkájának hatékonysága (ez az ún. felhasználóbarát szoftver).

MIÉRT FONTOS AZ ERGONÓMIA EBBEN AZ ÁGAZATBAN?

Mint az előző kérdésekre adott válaszokból is kiderül minden ágazatban fontos az ergonómia. Fontos a munkavállaló számára, hogy a munkahelyén jól (komfortosan) érezze magát, fontos a munkáltató számára, hogy termelékenység minél magasabb szintet érjen el és munkavállalóinak az egészsége, munkavégző képessége ne sérüljön az esetleges kedvezőtlen munkahelyi adottságok miatt.

Kézi anyagmozgatás, álló munka:

a közlekedés mellett általában a kézi anyagmozgatás közben történik a legtöbb baleset, ezért nagyon fontos a kézi anyagmozgatás objektív kockázatértékelése és a szükséges intézkedések megtétele, mert ezekkel az intézkedésekkel lehet a hát, a derék és a deréktáji baleseteket (megbetegedéseket) megelőzni.

Kézi tehermozgatás: a terhek, egy vagy több munkavállaló által történő felemelését, levételét, letevését, tolasát, húzását, gördítését, továbbítását/mozgatását jelenti.

Hátsérülés: a gerinc és a mellette lévő lágyrészek izmok, szalagok, idegek stb. sérülése (húzódása, szakadása, bevérzése, stb.), valamint tartósan fennmaradó kóros állapotot okozó betegsége.

Munkáltatói intézkedések:

Műszaki és/vagy szervezési intézkedésekkel teljesen megszünteti a kézi tehermozgatást. Ha ez nem lehetséges, akkor minimálisra kell csökkenteni az alábbi kockázatokat:

- túl nehéz vagy túl nagy teher,
- nem kézre álló vagy nehéz fogni, tartani a terhet,
- a teher instabil vagy tartalma elmozdulhat,
- nincs lehetőség a teher törzs közelében történő megfogásra, emelésre,
- csak a törzs hajlításával vagy elfordításával lehet tartani, illetve mozgatni a terhet,
- körvonala, külső síkja (felszíne) vagy halmazállapota (állaga) miatt fokozottan balesetveszélyes,
- a teher mozgatása nagy fizikai erőfeszítést igényel, túl megerőltető,
- a teher csak a törzs elcsavarodásával mozgatható,
- a teher hirtelen elmozdulhat, (egyensúlyhiány, labilis helyzet),
- csak előrehajolt helyzetben történhet az emelés,
- nincs elég hely, különösen függőleges irányban a teher mozgatásához,
- a padozat vagy munkavégzés szintje változó, emiatt a terhet különböző szinteken kell mozgatni,
- a padozat vagy a láb megtámasztása labilis,
- a hőmérséklet, a páratartalom vagy a szellőzés nem megfelelő és ez megterheli a munkavállalót,
- a tevékenység során főként a gerincet érintő túl gyakori vagy túl hosszán tartó fizikai erőfeszítés,
- a testi pihenési vagy a regenerációs periódus elégtelen,
- az emelési, lerakási vagy továbbítási távolságok a testméretekhez viszonyítva túlzottak,
- a munkaritmust olyan folyamat szabja meg, amelyet a munkavállaló nem változtathat meg.

Munkavédelem a villamos berendezések gyártása ágazatban

